

De kerken van Bussum

Nol Verhagen

In de jaren twintig van de vorige eeuw was het op en rond het Wilhelminaplantsoen een drukte van belang. Dat plantsoen bestond nog niet zo lang, namelijk vanaf het moment dat omstreeks 1900 de oude haven van Bussum was gedempt. In 1906 was daar al het postkantoor verrezen, en in 1921 werd een eindje verderop aan de Brinklaan een enorme rooms-katholieke kerk gebouwd, die wij nu kennen als de Koepelkerk. Een paar jaar later, in 1926, kwam daar schuin tegenover de gereformeerde Wilhelminakerk.

Trouw aan de kerk van Rome

Hoewel tijdens de Reformatie de Nederlands Hervormde Kerk de staatskerk was geworden, waren grote delen van het Gooi, waaronder Bussum, de kerk van Rome

Verzuiling

Na de aanleg van de spoorlijn nam het aandeel protestanten in Bussum snel toe. Bij de volkstelling van 1824 was nog 92% van de Bussumers katholiek. In 1920 was

trouw gebleven. Het katholieke kapelletje aan de Kerkstraat bleef in gebruik totdat het te klein werd. In het begin van de 19de eeuw werd het overgedaan aan de schaarse protestanten van Bussum. Later zou het nog nationale bekendheid krijgen als de eerste televisiestudio van ons land: Studio Irene.

Het oudste kerkje van Bussum, de Irenekapel; gesloopt in 1992

dat aandeel geslonken tot minder dan de helft. In de eerste helft van de 20ste eeuw was de verzuiling op zijn hoogtepunt. Behalve aparte kerken waren er ook aparte scholen, verenigingen, koren, jeugdorganisaties en sportverenigingen. De scheiding tussen katholieken enerzijds

De Koepelkerk of Mariakerk, officieel: de kerk van Onze Lieve Vrouw van Altijdurende Bijstand

en protestanten anderzijds liep door tot in de winkel: een katholiek deed geen boodschappen bij een protestantse winkelier en omgekeerd. Daartussenin had je dan nog wat socialisten...

Terwijl de katholieken het met twee grote kerken afkonden, de St.-Vituskerk uit 1886 (nu een appartementencomplex) en de Koepelkerk uit 1921, splitsten de protestanten zich op in allerlei geloofsrichtingen, die ook allemaal hun eigen kerk of kerkje hadden.

Het mozaïek boven de ingang van de Koepelkerk

Zo waren er vóór de jaren twintig al minstens zes protestantse kerken in Bussum: de christelijk gereformeerde kerk aan de Iepenlaan uit 1891 (nu een woonhuis); de Lutherse kerk aan de Mecklenburglaan uit 1903; de gereformeerde Johanneskerk aan de Nieuwe Englaan uit 1904 (nu het Denksportcentrum); de hervormde Vredkerk aan de Huizerweg uit 1914 (nu een appartementencomplex); de kerk van de vrijzinnige Nederlandsche Protestant Bond aan de Iepenlaan uit 1915 (nu de Majellakapel); de kerk van de Vrije Evangelische Gemeente aan de Kromme Englaan uit 1918 (nu de synagoge)

Maar ook in de jaren twintig werd er

De Wilhelminakerk in 1930

nog driftig gebouwd: niet alleen in 1926 de Wilhelminakerk, maar ook in 1921 de hervormde Jeugdkapel aan de Meentweg, inmiddels verbouwd tot woonhuis; in 1923 de Doopsgezinde kerk aan de Wladimirlaan (destijds aangeduid als

Huis ter Vermaning); en in 1925 de Nederlands Hervormde Spieghekerk aan de Nieuwe 's-Gravelandseweg.

Bussum was in 1923, net als de rest van Nederland, een innig gelovige, maar ook diep verdeelde gemeenschap.

De Lutherse kerk, met de hoofdingang toen nog aan de Brinklaan

Het interieur van de Vredekerk

De St. Vituskerk, met daarvoor de muziktent op de Brink

*De kerk van de
Nederlandsche
Protestanten Bond aan
de Iepenlaan in 1932*

*De Spiegelkerk in
1930, de schilder is
vermoedelijk J. van
Terberg*